

RAAP-NOTITIE 2154

Plangebied Oosterbeek, Dalzone

Gemeente Renkum

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Renkum

Titel: Plangebied Oosterbeek, Dalzone, gemeente Renkum; archeologisch vooronderzoek:
een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: mei 2007

Auteur: E. Goossens BA

Projectcode: REOD

Bestandsnaam: N02154-REOD.doc

Projectleider: E. Goossens BA

Projectmedewerker: drs. F. van Oosterhout

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 21860

Autorisatie: drs. N.W. Willemse

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-49 15 00

Leeuwenveldseweg 5b

telefax: 0294-49 15 19

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van gemeente Renkum heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 4 april 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met nieuwbouw te Oosterbeek in de gemeente Renkum. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

In het gehele plangebied komen diepe bodemverstoringen voor. Deze reiken tot grote diepte in de natuurlijke ondergrond (>30 cm). Er zijn verder geen aanwijzingen gevonden voor het voorkomen van archeologische vindplaatsen. Op grond hiervan wordt derhalve ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande ingrepen kunnen, voorzover het archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
 Archeologische
 tijdschaal.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van gemeente Renkum heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 4 april 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met nieuwbouw in de gemeente Renkum. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied (0,8 ha) ligt ten hoogte van de Cornelis Koningstraat en de Johannaweg te Oosterbeek in de gemeente Renkum (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 40A van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 186.270/444.325. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied grotendeels bebouwd en voorzien van oppervlakte verharding.

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek. De volgende onderzoeksvragen werden gehanteerd:

1. Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden zijn reeds over het plangebied bekend?
2. Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
3. Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingsterreinen?
4. Indien vindplaatsen worden aangetroffen: wat is de diepteligging, dikte en stratigrafische positie van de archeologische laag waarin de archeologische indicatoren zijn aangetroffen?
5. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
6. Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
7. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?
8. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten binnen of in de directe omgeving van het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de RACM geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Geomorfologisch gezien ligt het plangebied in een overgangszone van een erosiedal naar een stuwalglooiing (Willemse, 2004).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit een holtpodzolgrond, bestaande uit grof zand. Grindrijke (stuwwal)afzettingen komen voor binnen 40 cm –Mv (Stiboka, 1981: code gY30).

Archeologie

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd in (de omgeving van) het plangebied.

Archeologische verwachting

Op de IKAW en de CHW-Gelderland (Provincie Gelderland, 2004) valt het plangebied in een niet gekarteerde zone. Op de meer gespecificeerde beleidsadvieskaart van de gemeente Renkum (Willemse, 2004) geldt voor het plangebied een middelmatige (stuwalglooiing) tot hoge (erosiedal) archeologische verwachting op het aantreffen van archeologische resten.

Binnen de bebouwde kom van Oosterbeek is de bodem over een groot oppervlak waarschijnlijk diep verstoord en zijn archeologische resten totaal vernietigd (Willemse, 2004). Dit zijn onder andere plaatsen waar wegen liggen

of huizen of andere gebouwen met een diepe fundering staan of hebben gestaan. Alleen door meer gedetailleerd bureauonderzoek en/of booronderzoek is de mate van verstoring tot op perceelsniveau te specificeren.

Op grond van bovenstaande gegevens gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige tot hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Mesolithicum t/m de Late Middeleeuwen.

Gespecificeerde archeologische verwachting

In het plangebied worden (resten van) nederzettingen met een archeologische (oude akker)laag en een strooiing van overwegend aardewerk verwacht. Mogelijk is het terrein deels diep verstoord.

Als prospectiekenmerken van eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden benoemd:

- een aaneengesloten archeologische laag, gekenmerkt door een afwijkende kleur ten opzichte van de eronder en erboven liggende laag;
- mogelijk antropogene objecten, zoals houtskool, bot en steen in een matig tot hoge dichtheid, en artefacten (voornamelijk aardewerk).

De veronderstelde afmetingen van de sites zijn groot (>2000 m²), De resten worden verwacht aan in de B(/C)-horizont.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn acht boringen verricht. Vanwege de oppervlakteverharding zijn de boringen niet in een regelmatig grid geplaatst, maar zo evenredig mogelijk over het plangebied verspreid (figuur 1).

Er is geboord tot maximaal 2,2 m –Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm en 7 cm, en een puinboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren. Er zijn geen monsters genomen.

De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten archeologische vindplaatsen uit de periode Mesolithicum t/m Late Middeleeuwen met vondstspredingen met een omvang van 500 tot 2000 m² en overwegend een (zeer) hoge vondstdichtheid (> 200 vondsten per m²) (Tol e.a., 2004).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In het gehele plangebied komen verstorings- en ophogingslagen voor. De verstoring zette zich in elke boring door tot de natuurlijke C-horizont en bestaat in de meeste boringen uit (donker) bruingrijs, matig fijn, grindig zand met veel recent puin. De dikte van het pakket ligt tussen de 0,4 m (boring 5) en 2,0 m (boring 6).

De C-horizont is gevormd in matig grof, ijzerrijk zand. Bij boring 5 komen in dit pakket enkele leemlagen voor. Deze afzettingen kunnen worden geïnterpreteerd als gestuwde rivierafzettingen.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Het natuurlijk bodemprofiel in het plangebied is grotendeels tot diep in de C-horizont verstoord. Verder zijn er geen aanwijzingen gevonden voor archeologische vindplaatsen.

In het gehele plangebied komen diepe bodemverstoringen voor. Deze reiken tot grote diepte in de natuurlijke ondergrond (>30 cm). Tijdens het veldonderzoek zijn verder geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. Indien er ooit archeologische vindplaatsen in het gebied aanwezig waren, zijn deze zeer waarschijnlijk door de verstoringen verloren gegaan.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande conclusies wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande ingrepen kunnen, voorzover het archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.

Wel maken wij u er op attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient de overheid (RACM) hiervan op de hoogte te worden gesteld in het kader van de meldingsplicht (Monumentenwet 1988, artikel 47).

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek kan contact opgenomen worden met het bevoegd gezag (gemeente Renkum).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Gelderland**, 2004. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (geactualiseerd digitaal bestand).
- Stiboka**, 1981. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 40 west Arnhem. Stichting voor BodemKartering, Wageningen.
- Stichting Werkgroep Kadastrale Atlas Gelderland**, 2004. *Kadastrale Atlas Gelderland 1832. Oosterbeek*. Stichting Werkgroep Kadastrale Atlas Gelderland, Arnhem.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Willemse, N.W.**, 2004. Gemeente Renkum: een archeologische beleidsadvieskaart. *RAAP-rapport 956*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

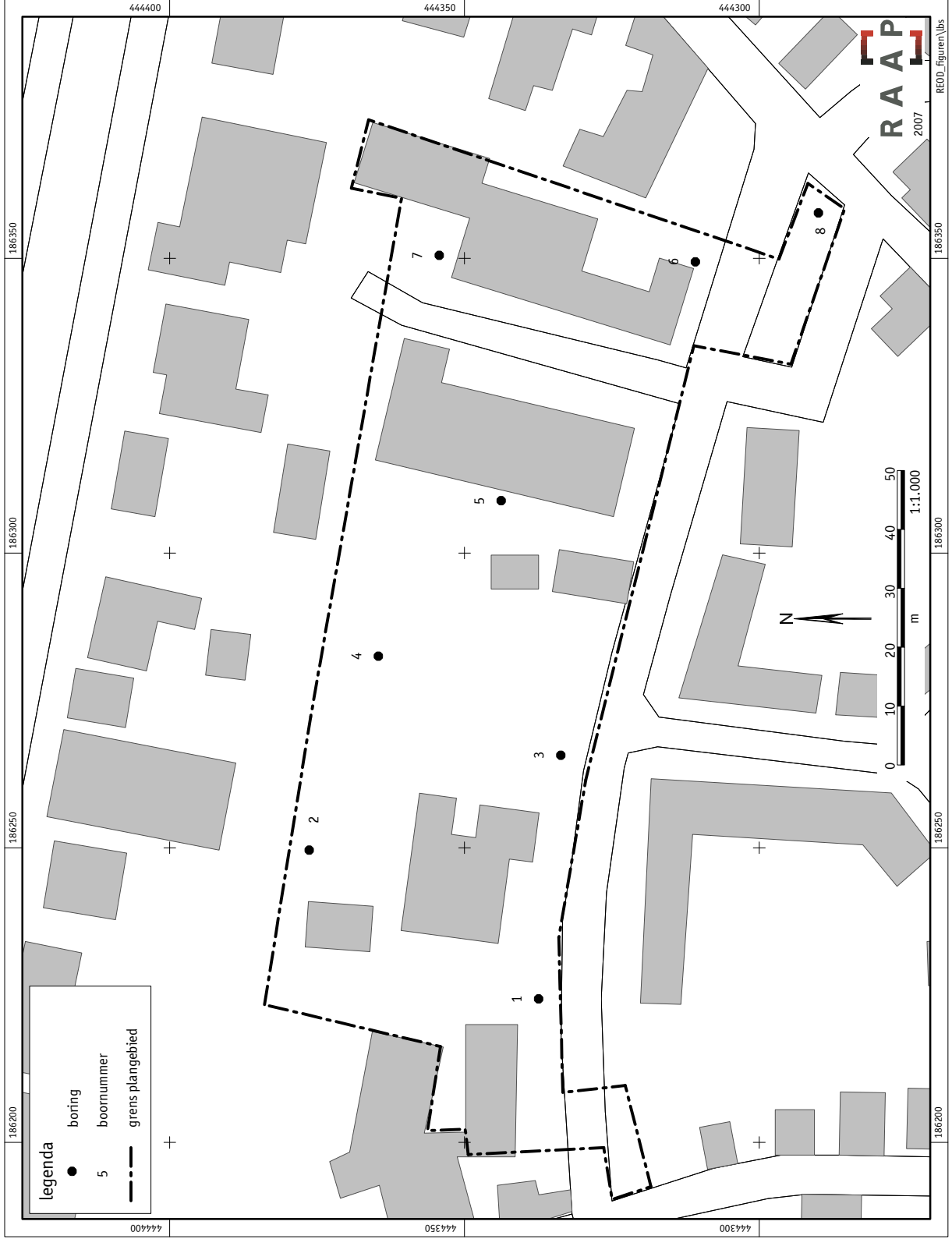
Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Overzicht van figuren en, tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.